

СПОМИН ПРО БОТВИНА.

(Від спеціального кореспондента "У.Р.В." з Галичини.)

Велика саля розправ округеного карного суду у Львові переповнена. Хоч хмари мундурових і немундурових, вищих і нижчих поліцейників обставили всі входи і переходи суду, то однак саля набита битком. Присутні, це головні різні елементи дами і особи, що стоять близько поліції і суду. Ім тільки удалося захватити картки вступу і пішки, як на виході до цирку, жадні вражіння і емоції.

На салі задуха від переповнення і спеки, що запанувала під той час. Елегантні дами ходять себе вахлярами і різними овочами.

Судді сходяться по маленьку і сідають на своїх місцях. Ім не спішно. Це не їх справа. Першими прибули оборонці. Вкінці надійшов і прокуратор. Він дав голову наказ, аби спроваджено підсудного.

Гамір, який царив на салі, сразу згас. Всі очі звернулися до дверей, куди мали припровадити обвинуваченого. Все заперло в собі дух і нетерпеливо чекало, щоб побачити цього, про якого в останніх днях тільки писали бруківні часописи, що майже без викуку стоять на услугах поліції.

Нараз двері відчинилися і в них з'явився високий поліцейний з карабіном і з насадженим багнетом. За ним йшов підсудний, а за ним ще один такий самий поліцейний і "виважувачі".

Ботвін маленький, кучерявий, русий хлопчина, який тільки що переступив двайцятий рік свого біологічного життя. Йшов сміливо, похитуючись майже незаметно на ліво і право. Його трохи вигнені ноги вказували, що дитиною мусить перебувати англійську хоро-бу. Йшов усміхаючись якесь добрим, чагідним, невинним усміхом.

На вівання голови застав місце на лаві обвинувачених, а праворуч і ліворуч від нього двох невідомих поліцейних. За ним довгим рядом цілий відділ поліції з крисами і багнетами.

На підняття голови, відповідь Ботвін якимсь, спокійним, симпатичним голосом. Подавав коротко дати свого життя. Потім прокуратор проголосив устний акт обвинувачення і голова на просьбу оборони зарядив півгодинну перерву розправи, аби дати оборонцям можливість порозуміватися з обвинуваченим.

"Я комуніст. Цего не заперечу. Цеховського б'ють як прокуратора. Чину свого зовсім не жалую і до цього перед судом признаюся. Знаю, що мене чекає кара смерті. Я, йдучи на Цеховського, знав про це і був на це згорі приготований. Хотів би я тільки, аби смерть моя була прикладом і заохотою для моїх товаришів; щоб кров моя була цементом, що зміцнить ще більше єдність нашої великої партії. Хотів би я, аби моє молоді життя не пішло на марне, щоб смерть моя піднесла червоний прапор ще вище і вище. Співників не мав я ніяких. Чину допустився я сам, бо уважав своїм обов'язком нищити великих шкідників нашої ідеї і партії. Це ж є обов'язок кожного члена партії. Це повторю на розправі і на жданні в'їзду — це сказав Ботвін оборонцям.

Розмова з оборонцями тривала коротко. Навіть не використано тої пів години, що мали до розпоряджистості. І дійсно, перед судом ясно і твердо з неумовимо рішучістю, без страху повторив маленький Ботвін те, що сказав оборонцям.

Слухано свідків, читано документи і полагоджувано інші формальності, та все було вже ні причому, бо-ж Ботвін сам справу ясно виложив.

По промовах прокуратора голова заявив, що присуд буде проголошений слідувочого дня в 11-й годині ранком.

І знову зібралася "паства" і знову нетерпеливо очікували підсудного. І знову всіх очі звернені на двері, якими він має явитися.

Входить Ботвін. Він знає, що його жде, який присуд приготував йому цей "справедливий суд". Він однак так само спокійний, як вчора і з такою самою характеристичною усмішкою входить на салю і сідає на своє місце.

Один з оборонців приступив до нього і звернув увагу, аби він, коли йому проголосять присуд, ні одним рухом, ні одним жестом не викликав враження, що присуд його вразив, а ціла "публіка" в салі тільки жде того, аби він заломився.

Та Ботвін не треба було цього пригадувати і під час проголошення присуду зохав безприкрасний спокій.

По присуді розглянувся ще по салі, чи не побачить там своїх товаришів. Та їх там не було. Вони сиділи по тюрмах, а коли де-хто був ще на волі, то не дівав дозволу на вступ на салю. Самі ворожі обличчя, що сили радісно по причині проголошення присуду смерті.

Його завезли до тюрми на "Бригідках", де мав бути виконаний присуд. Втрчено до маленької келії, де був тільки стіл і лавка.

Оборонець приніс Ботвінові папіроску і коняку.

— Скажіть товаришам, що я нікого не зрадив. Це все, що говорить поліція і віддана її преса — неправда. Попросіть товаришів, щоб мене не забували і щоб знали, що Ботвін нікого ніколи не зрадив.

Ще довго, довго говорив Ботвін з оборонцем. Про що, не знаємо, однак знаємо, що не говорив він про себе, тільки про товаришів і про ту велику ідею, за яку йшов на смерть.

Прийшов суд і проголосили Ботвінові, що "пан президент" не прихилився до просьби оборони "о улашкєвєнні" і що присуд буде зараз виконаний.

Ботвін був на це приготований. Він знав, що для него нема "ласки" і він про це навіть не прохав. Він засівав "Інтернаціонал". Ніхто не смів навіть йому перервати. Всі стояли мовчки з похиленими головами і слухали. Всі чули, що зближається страшна річ.

Військо окружило його і маючи по обох боках оборонців, твердою ступою пішов Ботвін на місце стратення. За ним йшов рабін, котрого він не хотів прийняти, бо як казав:

— Я не вірю в пересуду.

Коли Ботвіна вели через вишніче подвір'я, ціла тюрма хором залунала:

"Хай живе Ботвін! Смерть катам! Смерть злочинцям, що мордують невинних людей! Хай живе революція!"

Поліцейські кинулися до вікон, щоб утихомирити воянів. Але вони були безсилі. Крик кріпшав і кріпшав, а Ботвін йшов спокійний і співав "Інтернаціонал".

"Дуже мене це тішить, що вояні мені співують, що вони мене розуміють" — сказав він до оборонців.

На місці стратення попрощався сердечо з оборонцями, станув сам на призначене до розстрілу місце, не дав собі згадати очей і сміло дивився в дула наставлених крісів — цей маленький Ботвін.

"Смерть буржуазії! Хай живе Третій Інтернаціонал! Хай живе революція! Хай живе..." — не докінчив Ботвін. Грянула сальва і, повалившись на землю, маленький — великий герой.

Так згинув Ботвін.

Галичанин.

Офіційно записані безробітні маємо: в Чехословаччині 200,000, Австрії 173,000, Польщі 297,090, Англії 1,634,000 (без страйкованих), в Німеччині 1,880,000. Про інші краї статистика не знаде...

Цей відступ Тері додав відваги багатьом нашим лідерам і деякі з них, як Гал, хотіли гнати і вдарити на біліх знову, але мій чіф цьому спротивився. Це правда, що він сказав вернутися до устя відомого тепер, як потік Рено, але він зробив це тому, що в своєму поспіві ми лишили там багато мотузків, сідел і інших річей, порозкиданими на траві, а вони нам були потрібні. Це було третього дня по битві і ворогів не було видно.

Той ночі чіфи знову нараджувалися і Ситінг Бул радив втікати.

"Направ свої груди проти західного вітру і не оглядайся назад" — сказав він. — Білий чоловік заповнив схід. В напрямі заходу сонця, є бофали. Зробім собі приятелями всіх наших червоних братів, ходім між них і жиймо мирно".

Але старі люди боялися. Вони казали: "Ми не знаємо землі на захід; там все для нас чуже. Кажуть, що вона наповнена злими створіннями. Там гори дїстають до неба. Люди там сильні, як медведі і вони нас знищать. Лишаймося між Кровсами, яких ми знаємо. Зробім з ними угоду".

На це чіф нарешті згодився і дав наказ бути готовим, щоб на другий день раненько вирушити. "Коли серце чоловіка бється від страху, то такого чоловіка треба тримати в русі", сказав він мому батькові.

Так почався відступ, про який дивно говорити, бо ми вернули на ту саму дорогу через низький розділ в долину ріки Розебад, і так Половостом до Мизури, готові на заслання.

Для більшої з нас все це була нова територія. У нас не було вже поживи і коли наші мисливці принесли вістку, що впереді є бофали, ми весело рушили вперед, прямуючи на північ і так вступили на землю Кровсів.

Тимчасом білі жовніри також відступили. Вони не знали, де ми були. Можливо вони боялися, що ми несподівано вдаримо на них з бо-

"СНЕП ШАТС".

ДЛЯ НАУКИ НІКОЛИ НЕ ПІЗНО.

— А куди ви так ввечері ма- шеруєте? — питає Максим Сте- фана на хіднику.

— До школи.

— До школи?

— Так.

— А то до якої школи

— До нашої, — відповів Стефан.

— Ха-ха-ха! — засміявся Максим.

— Чого смієтесь?

— Та вам, старому трупові, ще треба школи?

— Або чому ні?

— Вже пізно.

— Для науки ніколи не пі- зно.

— Та-ж ви дещо знали чита- ти?

— Доки не належав до ро- бітничо-фермерського товари- ства, то мені здавалося, що я наймудріший чоловік на світі.

Я-ж був і секретарем в пер- ковній організації, піддавав каділо, роздавав свічки і на- вів під нею казав, що я "дуже мудрий".

— А тепер вас зробили дур- ним!

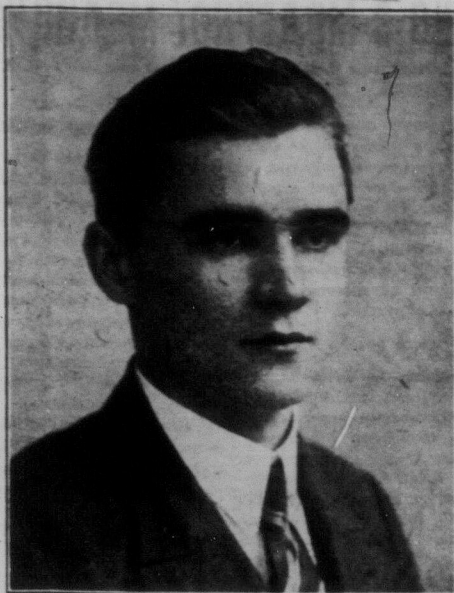
— Хто?

— Та ті, до яких належите!

— Це вже ні. В нашої ор- ганізації нікого не роблять дур- ним. То лише в поповській та патріотичній мають чоловіка за "дуже мудрого", коли він дає всім і всі, а поза очі, то таки добре сміються з него.

— А все-ж вам казали йти до школи!

— Розуміється, що наша ор- ганізація все накликає до осві- ти, до науки. Мене ніхто не си- лував, так само, як і інших, а- ле ми вже на стільки зрозумі-

ТОВ. ВАСИЛЬ БОБІНСЬКИЙ, поет і редактор львівського робітничого часопису "Світло", забороненого польською шляхтою. В. Бобинський сидить вже п'ять місяців у львівській тюрмі, де дістав вже сухот.

ли в організації, що нам ще по- трібно вчитися, вчитися і ще вчитися.

— То ви оставляєте всю ро- боту на жінку, а самі в школу, га?

— Я ніякої роботи не оста- вляю на жінку. У мене всі ве- чері розпреділені так, що й ро- бота виконується, на мітинги є час і до школи є час. Я зай- маю на науку один вечір в ти- ждень, а один вечір на мі- тинг, або спільне читання та дис- кусії. Моя жінка має також два вечери. Отже ми обоє по- годжуємося.

— А скільки платите за на- уку?

— Нічого.

— Як-то нічого?

— Нічого.

— А хто вчить?

— Наш товариш.

— Де?

— В Українськй Робітничій Домі.

— Хто оплачує учителя?

— Відділ ТРФДім.

— То я мусів вам признати, що ваша організація дійсно дає про освіту своїх членів і членкинь, коли навіть нічого не числить за науку. У нас все ли- ше сварка, зводина, а субота- ми танці. І піп в церкві ще й хвалить. Каже, що ви "досить гарно поступаєте!" Як-би я знав, що мене приймуть в У.Р.Д., то зараз пішов би.

— Ходіть, не виженуть, бо то для вас збудоване.

Драпака.

Коли переїдете з одної міс- цевості до другої або перене- ситеся з одного помешкання до другого, то не забудьте попи- домити зараз нашу адміністра- цію, аби змінила Вашу адресу. При чім не вистарить подати тільки нову, але конше потріб- но подати і стару Вашу адресу.

РІЖНІ ВІСТІ.

ЗНОВУ АРЕШТИ КОМУНІ-СТІВ.

Варшавська преса приносить вістку, що варшавська політи- чна поліція на основі довіроч- них доносів увійшла до одно- го дому при Кромальній ву- лиці, де, згідно з доносами, ма- ло відбуватися засідання кому- ністичного комітету. Арешто- вано сімох комуністів. У ме- шканні знайдено кліші до від- бивання протидержавних ві- доз, підручну друкарню і ко- муністичну бібулу.

ЗОПІК ПОЛЬСЬКОЇ ПРЕСИ.

Польська преса счинила ве- лкий зойк з приводу викрит- тя в закордонній пресі тайної польсько-румунської фран- цузької воєнної угоди.

Румунські делегати в Лізі Націй також "спростовують". Взагалі, дуже неприємно польсько-румунським авантюри- кам, що їх тайну угоду викри- то. Є це та сама угода, про яку ми писали недавно в "У. Р. В." за Гірстовою пресою.

ЧЕСЬКІ ФАШІСТИ ПРИГО-ТОВЛЯЮТЬСЯ.

Чеський часопис "Право Лі- ду" доносить, що вожд че- ських фашістів ген. Гайда ро- бить, приготування до фа- шистського перевороту в Че- хословаччині. По відомостям цього часопису, ген. Гайда від- буває постійно наради з рі- зкими офіцерами та бере уч- асть в військових вправах фа- шистських бойовиків. В урядових кругах Чехословаччини по тій причині велике занепокоєння.

РУНА БУКОВИНИ.

З часу, як Буковину при- єднано до Румунії, вона ввесь час занепадає в економічному відношенні. Без сумніву, ру- мунський уряд всіма засобами цьому сприяє. Із 15-ох міляр- дів лей, виданих румунським державним банком для кре- дитування усіх провінцій держа- ви, Буковина одержала тільки 15 міліонів, тоб-то одну тисячу частину, тоді як прибуток, що його Румунія одержує з Бу- ковини, становить 15 відсотків державного бюджету країни.

Робітники-цукроварень по- люднесвої Буковини скаржаться на неможливі умови роботи. Підлітків по-всюкому експлу- атують. Робітничий день тре- ває 12 годин. Свят немає, бо по суботах робота починається в 6-й годині вечера і триває без перерви до півдня неділі. На заводах запроваджено вій- ськовий режим. Утворювати будь-які професійні об'єднан- ня заборонено.

НАУКА Й ТЕХНІКА.

ГОДИННИК — ОБОРОНЕЦЬ.

На берлінській виставці ви- находів, що недавно відбулася, винахідник Прюс із Гельзен- кірхена виставив цікаву зброю для самооборони при нападах.

Ця зброя подібна до звичай- ного годинника й носить на руці, як носять і годинники. Від цього "годинника" через рукав іде шнурок до електрич- ної батареї, схованої в кишені. Від цієї батареї "годинник", за допомогою індукційного катуш- ки, дістає електричний ток досить значної сили. При на- паді треба тільки доторкнути- ся "годинником" до того, що нападає і електричним ударом його буде повалено. Сила току, що його дає батарея, проте обме- жена постільки, що удар не є небезпечним для здоров'я — він впливає тільки на короткий час.

ВАЖНІ ВІДКРИТТЯ.

Перед збором учених в Паризі роблено проби з новим а- паратом, придуманим профе- сором Батеном, який дає мож- ливість пересилати на далеку від- даль образки в хвилі їх зняття. В одному місці одна частина апарату здійснює рухомі образ- ки з полії, яка відбувається пе- ред апаратом, та пересилає ці образки на віддалі, де їх знов кидається на сітку, як це відбу- вається в театрах. рухомих о- бразків. Винахід, коли буде у- досконалений, матиме незни- чально велике значіння для ріж- них областей людської діяль- ності.

Знов-ж німецький учений, проф. Еміль-Болф-Гайде в Берліні, винайшов новий спо- сіб знимання рухомих кольо- рових образків, який має зре- волюціонізувати цей промисл. Винахід дозволяє здійснювати ко- льорові образки, так дешево, як звичайні чорно-білі.

ПАРОПЛАВ БЕЗ ХИТАВИЦЬ.

У Данії пустили на воду па- ропплав нової конструкції, що запобігає хитавиці. Для цього на пароплаві зроблено особли- ві борта, з погнутотою заліза, що являє собою ряд бриж, заглублених до півтора метра. Вони ідуть здовж борта. Хи- лі розбиваються об ці брижі, сила їх зменшується і як пока- зав досвід корабель з такими бортами майже зовсім не від- чуває хитавиці. Така форма борту зменшує силу натиску підчас причалів і сучинюк. Бур- хливі погоди пароплав такої конструкції іде швидко, бо гуртовини бортов розбивають зустрічні хвилі води й розрі- нюють її здовж судна.

ГЕМЛІН ГАРЛЕНД.

"THE SILENT EATERS".

(Взято з твору "Книга про Американських Індіанів", ви- дання Гарпера і Братів в Нью-Йорку.)

За спеціальним дозволом автора.

(Переклав М. Воловський)

(Продовження.)

На другий день маса наших воїнів ру- шила проти Рена і-він так само, як Кастер, зги- нув би, але чіфова все-чужина розвідка з далекої горни побачила й дала нам ось який страшний сигнал:

"Рікою пливе багато жовнів — величезна маса на кораблі".

Тоді чіф вислав по таборі до всіх поме- шкань своїх таборових жовнів з цєю вісткою і з наказом готуватися для негайного походу. Післанці поїхали в гори, щоб відкласти тих, які облягали Рена. Жінки й старики знову по- чали поспішно розпакивати помешкання, а ми, молоді, згонили до купи коней і, нарешті, слі- дом за старими чіфами і за Ситінг Булом ми вирушили вгору понад рікою в напрямі гір, по- лишаючи поле для висланців наших ворогів. А- ле на кожній горі стояв "Silent Eater" і від них ми довідувалися про кожний рух тих, які ви- зволити Рена й похоронили мертвих.

Ми отаборилися тої ночі в горах, а в далені близили їх снігові верхи, яких передтим ми ні- коли не бачили.

Війська під командою генерала Тері не сто- яли довго. Вони навіть не оглянули як слід міс- цевості. Я думаю, що вони певно боялися шу- кати нас. Вони спішно похоронили вбитих і та- кже спішно відступили до Великого Рога та до Жовтого Камня, а слідом за ними нагяда- ли наші післанці, які все доносили Ситінг Бу- лові.

Як би там не було, вони відступили і напов- нили схід (як я про це довідався пізніше) бреш- нею про нас і про наших чіфів. Вони казали, що чіф має чотири тисячі воїнів і що йому товаришують білі жовніри й багато інших нісенітниць.

Наш народ радів знову і за порадою Ситінг Була наш табір поділили на малі групи, для у- спішнішого мисливства, щоб заготовити на зи- му м'яса. Леске було заготовити поживу ма- лими групами. Так велика "армія" мого чіфа, як її називали білі люди, роздробилася, але щоб пізніше зібратися знову.

Це мав бути жовтень, коли ми зібралися знову і на великій нараді, що відбулася, чіф проголосив, що білі жовніри знову наступають і що є необхідним вирушити на північ. Було це на Мияк ріці, там, ви можете сказати, була остання стоянка Саюксів — бо це на тодішній нараді серця Огалеласів, наших союзників, о- слабли. Один за одним їх промовці вставали й говорили:

"Ми потопилися в мандрівці й боротьбі. Ми не любимо цієї північної холодної землі. Ми не хочемо йти далі. Новий чіф білих жовнів буде форт на Тонг ріці. Він має багато жо- внів і домагається, щоб ми піддалися. Він о- бцяє прийняти нас по приятельськи".

Мій чіф встав і з приривом сказав: "Дуже добре. Коли ваші серця водять, ко- ли ви бажаєте стати білими людьми, йдіть!"

Вони встали, поспішно забралися і ми їх більше не бачили.

Відтак Чейеніси казали: "Ми також ріш- ли вернутися до нашої власної землі. Ми бо- їмося північної пустелі".

Тоді мій чіф дуже засмував, бо Чейеніси були добрі воїновники.

"Дуже добре, брати мої — відповів він. — Ви прийшли по свій добрий волі і ми вас не- тримаємо. Ми бажаємо вашої дружби. Йдіть з миром".

ЧИ ВИ ВЖЕ ЧИТАЛИ

найновішу книжку відомого робітничого письменника М. ІРЧАНА

КАРПАТСЬКА НІЧ

що недавно вишла з друку? Якщо немає її в саві, або навіть знайти, то постарайтеся купити, а буде мати корисну книжку в хаті. Не тратьте вона вартості навіть тоді, як ви не перечитаєте її. Це досить повість з воєнних часів в Галичині і з життя робітництва в Америці. Коли читаєте, то не можете так довго відірватися від книжки, доки не перечитаєте до кінця.

Письменник М. Ірчан сам пере- жив війну і вірно описує всі ті страші події в старому краю. Читаючи "Карпатську ніч" ви рівночасно багато вчитесь і то в найбільш доступній формі, бо ціла книжка написана незви- чайно зрозумілою мовою. На- друкована вона на найкращому папері, окладина з артистич- ним малюнком в двох кольорах.

Купіть, а ніколи не пожалу- єте! Розповсюджене скрізь по книжках.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ ЗА КНИЖКУ.

Замовлення з гришми посла- ти на таку адресу:

Ukrainian Labor News

Cor. Pritchard & McGregor

Winnipeg, Man.

Не забувайте про пресо- вий фонд одинокої украї- нської робітничої газети в Ка- наді!